

Jacint Verdaguer i la sardana

Lluís Subirana

Jacint Verdaguer fou un dels primers poetes que es referí a la sardana. En el seu poema *L'Empordà*, dedicat a Pella i Forgas en una visita que li féu l'any 1884, escriu:

*Ja fa molts anys, los jocs de la infantesa
encara eren mes úniques passions;
jo visití la plana empordanesa,
com la de Vic voltada de turons.
I en una plaça de no sé quin poble,
per primera vegada viu rodar
lo ball de la sardana airós i noble;
mai més l'he vist, i encara el puc pintar.*

Verdaguer, possiblement l'escriptor més important de la Renaixença, sentia també, en la seva fecunda inspiració, la sardana:

*Era un cercle de joves i donzelles,
un enfilall de roses i clavells;
amb quin aire, bon Déu, dansaven elles!
amb quin delit sardanejaven ells!*

La sardana, símbol de germanor, estretament vinculada a la terra, en la visió poètica verdagueriana

*Una gran plaça me semblà eixa plana,
eixos turons un cercle de gegants
que per ballar una gentil sardana
van allargant-se com amics les mans.*

Les referències a la dansa en la seva gran obra *Canigó* són també remarcables. Malgrat que en *L'Aplec*, un fragment pertanyent al Cant I, Verdaguer situa l'acció en un context molt anterior al desenvolupament popular de la sardana, fent referència a un aplec que se celebra a l'ermitatge de Sant Martí del Canigó, on Gentil serà armat cavaller en presència del seu pare el comte Tallaferró i del seu oncle el comte de Cerdanya, hi descriu versos com:

*Avui s'escau l'aplec a l'ermitatge:
endiemenjats hi van en romiatge
pagesos i artigaires, pastors i cavallers,
i a Sant Martí quiscun un do demana,
un do que els concedeix de bona gana,
als camps bones anyades, infants a ses mullers.*

*Les nines i donzelles no pregan gaire,
que els tempta, omplint de melodies l'aire,
la verda cornamusa que s'infla sota un pi;
lo flabiol espignador refila
i al floret de donzelles que refila
marcant va la cadència lo colp del tamborí.*

Cornamusa, flabiol i tamborí, o sigui una antiga cobla de joglars.

*Lo flabiol que plora i que sanglota
de prompte puja a sa més alta nota;
com rusc al trenc de dia la dansa se remou,
s'enllesteixen los sons en ses escales,
los peus dels sardanistes prenen ales
i al sol de l'alegria tota ànima es desclou.*

Verdaguer ja anomena els dansaires sardanistes, i al contrapàs, sardana:

*Al desencadenar-se la sardana,
com enfilall de perles que desgrana,
ne surt també Griselda, la rosa del ramell,
amb gentilesa arranca de sa testa
la corona de reina de la festa
i en mans corre a posar-la del cavaller novell.*

La vinculació de la sardana amb la festa és de nou rememorada per Verdaguer en el seu recull poètic *Jovenívoles*. El primer vers de *L'aplec de la Gleva* diu:

*Callau... Me sembla que sento
l'espiguet del flabiol...*

I en el segon vers, amb continguda alegria els amics s'expressen així:

*-Toquen la sardana: anem-hi?
-Que en vas de cremat! No hi som
com aquell qui diu, encara
som amarats de suor
i ja vols ballar?...*

Del mateix llibre *Jovenívoles* i en *Lo niu dels meus amors*, Verdaguer expressa la seva tristesa perquè la festa ha estat interrompuda per una tempesta:

*Ara si que cara avall
sento rodolar les llàgrimes,
que els serví de cadireta
fins a aqueix punt l'esperança*

Pintor Borrassà, 43-45 • SABADELL
Tel. 726 27 91

GESTORIA ADMINISTRATIVA
ASSESSORIA FISCAL
Codina

ADVOCAT CIRERA, 32 BAIXOS
TELS. 7259322 - 7259532 - 7259721 - 7260164
08201 SABADELL

*de ballar-hi abans del vespre
un ballet o una sardana.*

Més referències a la sardana les trobem en un fragment del poema *L'arpa*, de *Pàtria*:

*Mos companys i companyones tendres
feien a dalt del porxe la sardana
i baixaven a l'hort, a rua feta,
papallons joquinosos d'hora baixa.*

I en un poema humorístic-satíric que va signar amb el pseudònim Samsonier Tocasons i on tracta la polèmica generada pel tipus de barret que havien de dur els seminaristes, de teula o de cresta, novament hi trobem una referència a la sardana:

*Quan la canalla és lo cas
que al vol meu fan la sardana,*

*amb lo vent de ma sotana
los faig ballar el contrapàs.*

De tots aquests versos es desprèn el coneixement i l'estima que Verdaguer tenia per la sardana, possiblement influït per l'admiració que sentia per l'historiador Pella i Forgas, per l'estreta col·laboració que mantenia amb el mestre de capella i compositor de sardanes Càndid Candi, i per l'amistat amb el folklorista Serra i Boldú.

Considerant l'extraordinària popularitat que Verdaguer assolí i la gran difusió de la seva obra, les reiterades referències a la sardana en una època en què aquesta era encara patrimoni d'un reduït àmbit comarcal, palesen la importància que el poeta li concedí, copsant-ne el simbolisme que tant s'adeia als seus propis ideals.

 Escoda
ALTA SASTRERIA
DE LUXE
Plaça Sant Roc, 5
Tel. 725 59 29 - Sabadell

MODA EN PELL I PELLETERIA

llorenç caballé
Escola Industrial, 22 pis • Tel. 725 75 59 • SABADELL

RADIO
GRAU
DIGITAL • MÚSICA • VIDEO
ELECTRODOMÈSTICS • INFORMÀTICA